

Kroniek Sint Aegten

Erfgoedcentrum Nederlands kloosterleven

Ten Geleide

De tweede Kroniek van dit jaar beschrijft hoe het erfgoedcentrum in de maand mei een groot aantal bezoekers mocht ontvangen. Verder onze vaste rubrieken: een bijzonder item uit de erfgoedcollectie en een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in het afgelopen kwartaal.

Bezoek en bezinning

De schone maand van mei was een maand vol veelbelovende gebeurtenissen. Op donderdag 10 mei ontvingen we traditiegetrouw de kloosterarchivaris voor onze jaarlijkse archivarissendag. Op tweede pinksterdag 28 mei hadden we net als vorig jaar een open dag, dit jaar speciaal bestemd voor religieuzen, hun kennissen en familieleden. En tussen al die bedrijvigheid door zijn we ons aan het bezinnen op de centrale betekenis van kloosterleven voor het erfgoedcentrum, zoals nu al concreet te zien is in de vernieuwde expositie onder het dak.

De archivarissendag

Al vroeg arriveerden op 10 mei de eerste matineuze religieuzen, en er kwamen er steeds meer, bijna een honderdtal. Het werd weer een gezellig samenzijn

Snelcursus archiefinventarisatie

van collegae onder elkaar, maar er moest ook gewerkt worden. Na een kort welkom van de voorzitter, pater Cor Rademaker ssc, memoreerde Olga Minkema de diversiteit aan onderwerpen waarvoor bezoekers in de afgelopen maanden de studiezaal hebben bezocht. Vervolgens legde ze het aandachtig gehoor uit wat de bedoeling was van deze dag. De gasten werden in twee groepen gesplitst en gingen elk huns weegs.

De eerste groep werd beneden in de 'refter' door Ad van Huijgevoort - met assistentie van Olga Minkema - in een snelcursus onderhouden over de geheimen van de moderne archiefinventarisatie. De tijd van archiefkaartjes in laatjes en sigarendozen is voorbij, dank zij de onvermijdelijke computer. Alle kloosterarchieven worden in Sint Agatha verwerkt in een systeem met een doorlopende nummering van de archiefdossiers. Ieder dossier wordt beschreven in het computerprogramma KANbase. Dat legt het dossiernummer vast, een omschrijving van de betreffende archiefstukken, de datering, en de omvang. De aldus genummerde en beschreven archiefstukken krijgen tenslotte hun plaats in een door het erfgoedcentrum ontworpen archiefschema. Het heldere betoog van Ad kregen we op papier mee naar huis ter nadere overpeinzing.

De andere groep werd boven in de expositieruimte toegesproken door Otto Lankhorst. Hij besprak de vraag welk bibliotheekmateriaal, welke boeken en tijdschriften in het erfgoedcentrum een plaats krijgen en waar. Het gaat daarbij om publicaties die een directe relatie hebben met leven, werk en geschiedenis van een religieuze gemeenschap. Natuurlijk zit je hier met vragen. Uiteraard horen de eigen uitgaven van een orde of congregatie thuis in het archief. Maar moet je nu ook alle publicaties van individuele leden bewaren, of alleen boeken en tijdschriften die gaan over religieuzen en religieus leven? En dan is er de vraag waar we de opgenomen publicaties hun plaats geven: als archiefstukken in het archief, of in de

bibliotheek bij de literatuur over orden en congregaties? Met sprekende voorbeelden illustreerde Otto zijn boeiende betoog

Pittige kost allemaal, gelukkig afgewisseld met een prima verzorgde lunch in huiskamer en parochiehuis. Na dat ontspannende moment wisselden de twee groepen met elkaar van plaats om het zware luisteren denkwerk voort te zetten. Tegen vier uur in de middag namen we afscheid van elkaar, om weer met nieuwe moed in onze archieven te duiken.

De open dag

Maandag 28 mei. Niet zulk stralend weer als op de open dag van vorig jaar, maar wel een bijzonder gezellige kijkdag, waarop we bijna vierhonderd gasten mochten ontvangen en rondleiden. Er waren veel zusters, paters en broeders, die toch wel eens wilden zien wat er met hun kostbare erfgoed gebeurt daar bij de Maas. Maar ook andere belangstellenden mengden zich onder het religieuze publiek; benieuwd naar wat er te zien was, waagden de gasten zich in alle hoeken en gaten van het gebouw.

Ieder uur - en 's middags zelfs elk half uur - was er een diapresentatie over het erfgoedcentrum: over de plaats waar het gevestigd is, de organisatie achter dit project en de schatten die wij mogen beheren. Vrijwilligers en medewerkers gaven daarbij de commentaren. Aldus royaal geïnformeerd kon men dan alles gaan bewonderen op de drie etages van het centrum, waar bestuurders van de stichtingen en medewerkers aanwezig waren om vragen te beantwoorden, handen te schudden en vrienden en kennissen te begroeten. In de kloosterkerk leidden de kruisheren de gasten rond.

Het weer nodigde wat minder uit om in de prachtige kloostertuin te gaan wandelen, maar onze gastvrije huiskamer bood een plezierig alternatief. Daar

schonken medewerkers en vrijwilligers de hele dag vele liters koffie en andere drank, met als begeleidend verschijnsel onze onvolprezen Cuijkse peperkoek. Kortom, ook deze dag schonk een informatief en bijzonder gezellig samenzijn. Het deed ons werkelijk goed zoveel waarderende woorden te horen!

Bezinning

Toen we het erfgoedcentrum vorig jaar openden, waren er op de zolderetage twee tentoonstellingen opgebouwd. Er was een mooie collage van grote foto's opgehangen onder het motto 'Religieuzen aan het werk': foto's van zusters, broeders en paters bezig met allerlei werkzaamheden, binnen en buiten het klooster, in binnen- en buitenland. De andere helft van de expositiezaal werd benut voor het uitbeelden van het leven en werken van een contemplatieve religieuze gemeenschap: de Ongeschoeide Karmelietessen,

Ontmoetingen tijdens de open dag

De expositie op zolder is onlangs enigszins omgebouwd, zodanig dat ze nu aan bezoekers meer algemene informatie geeft over het kloosterleven. Het resultaat is dat er zes themata worden uitbeeld, die allemaal een kant van het kloosterleven belichten: kloosterleven als levenskeuze, het persoonlijk leven van een kloosterling ('leven alleen'), het leven in een gemeenschap ('leven met elkaar'), liturgie, bezinning en gebed ('leven met God'), dienstverlening aan de samenleving ('leven voor anderen'), en de veranderingen vanaf 1960. In korte teksten worden deze wezenlijke aspecten van het kloosterleven samenvattend beschreven en tegelijk met enkele voorwerpen toegelicht.

Deze keuze voor een nieuwe presentatie hangt samen met iets anders. Reeds vóór de opening van het erfgoedcentrum bogen bestuurders en mede-

werkers zich over vragen naar de geschiedenis en naar het wezenlijke van het religieuze leven, de centrale vragen van het erfgoedcentrum. In het boekje dat bij de opening werd uitgegeven, is daar al ruim aandacht aan besteed.

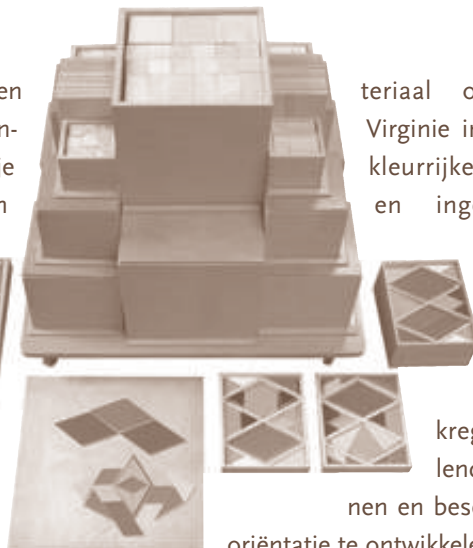
Het gaat hier echter over vragen waarop de antwoorden niet pasklaar zijn. Om het project zinvol inhoud te kunnen blijven geven en het patrimonium van de Nederlandse religieuzen op de goede manier te beheren en open te stellen, moeten de vragen naar doel en betekenis van het kloosterleven steeds duidelijker beantwoord worden. Een kleine studiegroep van medewerkers en bestuurders is begonnen met het nader uitwerken van bovengenoemde zes thema's.

We laten graag zien wat we in Sint Aegten in de aanbieding hebben, zoals op archivarissendagen en open dagen, maar we proberen in stilte ook steeds opnieuw en beter te ontdekken waarmee we bezig zijn.

Cor Rademaker ssc

Uit de collectie

In de expositieruimte op zolder trekt sinds kort een bijzonder voorwerp de aandacht van de bezoekers: de V.M.-blokkenwagen. Achter de initialen V.M. gaat in kloosterlijke bescheidenheid de naam van zuster Virginie Meesters schuil. Zuster Virginie, afgelopen maand 90 jaar geworden, trad in 1937 in bij de zusters Franciscanessen van Veghel. Zij was jarenlang werkzaam in het kleuteronderwijs, waar zij de kleuters inwijdde in de mozaïek- en bouwvormen van de pedagoog Friedrich Fröbel. Uit onvrede met de gangbare maten en verhoudingen van het fröbelma-

teriaal ontwierp zuster Virginie in de jaren zestig kleurrijke mozaïekdozen en ingenieus samengestelde blokkendozen, waarmee haar kleintjes meer mogelijkheden kregen om al spelende te leren rekenen en besef van ruimtelijke oriëntatie te ontwikkelen.

Het V.M.-materiaal is later op de markt gebracht door Uitgeverij Vermande in IJmuiden. Zuster Virginie vroeg in 1972 bij de Octrooiraad met succes octrooi aan om haar werk te beschermen. De opbrengst van haar geesteskind - tot 1982 zestigduizend gulden - bestemde zij aan het missiewerk van de congregatie in Kalimantan (Indonesië) en de Filippijnen.

In de expositieruimte illustreren blokkenwagen en mozaïekdozen, in de nabijheid van foto's waarop zusters en broeders staan afgebeeld in alle mogelijke vormen van onderwijs, de belangrijke bijdrage die religieuzen hebben geleverd aan opvoeding en vorming van katholiek Nederland.

Kwartaaljournaal

In het tweede kwartaal van 2007 vonden onderstaande gebeurtenissen plaats of worden verwacht op het moment dat dit geschreven wordt:

- ▶ Op 18 april vergaderden de leden van de Vereniging voor het Theologisch Bibliothecariaat en de Werkgroep Abdijbibliotheken in St. Agatha. Zij namen die gelegenheid te baat voor een bezichtiging van het erfgoedcentrum.
- ▶ Eind april rondde de archivaris Kees van Dooren een tweejarig inventarisatieproject af van het archief van de Dominicanen, uitgevoerd ter plaatse in Nijmegen.
- ▶ Op 8 mei presenteerden de gezamenlijke stichtingsbesturen het beleidsplan van het erfgoedcentrum voor de komende vijf jaren aan medewerkers en vrijwilligers.
- ▶ Op 9 mei kwam het bestuur van stichting Sint Aegten bijeen met het provinciaal bestuur van de kruissheren.

Een vernieuwde zolderetage

Aankomst archief Missionarissen van het H. Hart

- ▶ Op 10 mei vond de jaarlijkse archivarissendag plaats.
- ▶ Op 15 mei arriveerde ca. 130 meter bibliotheekmateriaal van de paters Kapucijnen, dat tijdelijk in St. Agatha wordt ondergebracht.
- ▶ In de week van 21 mei bezochten enkele Duitse collega's het erfgoedcentrum in verband met plannen voor de ontwikkeling van een erfgoedcentrum voor kloosterleven in Duitsland.
- ▶ Op 25 mei hield de Onderzoeksgroep Geschiedenis van het Nederlands Katholicisme - van de universiteit in Nijmegen - onder leiding

van prof. M. Monteiro een studiedag in het erfgoedcentrum. Besproken werd het belang van de Romeinse archieven voor het onderzoek naar het Nederlands katholicisme in de 19e en 20e eeuw.

- ▶ Op 28 mei hield het erfgoedcentrum een open dag.
- ▶ Op 12 juni brachten de zusters Reparatrien hun archiefmateriaal naar St. Agatha.
- ▶ Op 13 juni arriveerden het omvangrijke archief (ca. 140 meter) en een collectie voorwerpen van de paters Missionarissen van het H. Hart. In mei hadden ze reeds een portret van pater Bernard Naaijkens msc afgestaan, gemaakt door Antoon van Welie. Dit was aanleiding om in de benedengang een vitrine aan pater Naaijkens te wijden.
- ▶ Op 26 juni vergadert het bestuur van de stichting Erfgoed met de participantenraad.
- ▶ Op 29 juni ronden Theri van der Werff en Ad van Huijgevoort de inventarisatie af van het archief van de zusters Dominicanessen van het Allerheiligst Sacrament, waarbij de inventaris aan de eigenaar wordt overhandigd.
- ▶ In het tweede kwartaal van 2007 registreerden we 41 bezoeken in de studiezaal en werden er - naast de 400 bezoekers op de open dag - 350 belangstellenden in groepen rondgeleid. De meeste van deze rondleidingen worden verzorgd door vrijwilligers.

Colofon

Deze kroniek wordt uitgegeven door de stichtingen
Erfgoed Nederlands Kloosterleven en Sint Aegten
ISSN: 1872-5260

Redactie:

M. Arendsen, J. Arts, O. Lankhorst,
C. Rademaker ssc, J. Wijnen ofmCap

Adres:

Kroniek Sint Aegten

Kloosterlaan 24

5435 XD St. Agatha

Tel. 0485 - 31 10 07

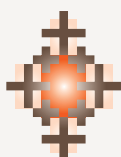
E-mail: info@kloostersintaegten.nl

Website: www.kloostersintaegten.nl

Logo: F. Bull osc

Ontwerp, lithografie en druk:

Drukkerij Tielen bv, Boxtel

Bezoekers in de studiezaal

Open monumentendag

Op zondag 9 september 2007 zal het erfgoedcentrum in St. Agatha toegankelijk zijn in het kader van de nationale Open monumentendag. De precieze openingstijden kunt u dan vinden op onze website.